

відтворюють певний епізод з реального життя письменниці. До другої – суто фікційні твори, які розповідають про уявне життя уявних персонажів, певною мірою ці твори можуть мати елементи автобіографізму, продукуючи життєвий досвід і життєві спостереження авторки.

До творів першої групи можна віднести романи «Метафізика труб» (“*Métaphysique des tubes*”, 2000), «Біографія голоду» (“*Biographie de la faim*”, 2004), «Любовний саботаж» (“*Le Sabotage amoureux*”, 1993), «Зацепініння і тремтіння» (“*Stupeur et tremblements*”, 1999), «Ні Єва, ні Адам» (“*Ni Eve, ni Adam*”, 2007) та «Щаслива ностальгія» (“*La nostalgie heureuse*”, 2013). Ці романи у своїй сукупності становлять великий автобіографічний гіпертекст, що хронологічно охоплює перші двадцять п’ять років життя письменниці. Кожен з цих романів є окремим, самодостатнім, композиційно та естетично завершеним твором, проте в межах єдиного автобіографічного гіпертексту ці романи виступають частинами белетризованої життєвої мозаїки авторки, елементи якої взаємозбагачують, уточнюють, доповнюють один одного.

Головною героїнею усіх вищеназваних автобіографічних романів є персонаж на ім’я Амелі Нотомб, за низкою біографічних характеристик максимально наближений до образу авторки. Головний персонаж автобіографічного гіпертексту наділений рисами зовнішності реальної авторки, має біографію ідентичну біографії письменниці, діє в межах реальних авторських хронотопів.

Амелі Нотомб є дочкою бельгійського дипломата барона Патріка Нотомба, тому її дитячі та юнацькі роки пройшли за межами рідної Бельгії. Дипломатичні місії батька змінювали одна одну, і кожні два-три роки родина змінювала місце проживання. На зміну високотехнологічній, культурно-самобутній Японії приходив не менш самобутній Китай, далі один за одним в життя родини входили Нью-Йорк (США), Бангладеш, Бірма, Таїланд, Лаос. І кожне нове місце перебування ставало для юної Амелі Нотомб справжнім відкриттям – відкриттям мовної, культурної, соціально-економічної диференціації народів, відкриттям себе в цьому світі, своїх прихованих бажань і внутрішнього ества. Весь життєвий простір юної Амелі Нотомб уже з перших років її життя складався зі свого простору та чужого, йшло постійне чергування простору відкритого й простору закритого. Складні, часом антагоністичні, відношення між зовнішнім (по відношенню до головної героїні) світом, який живе своїм життям, і світом внутрішнім, у межах якого здебільшого перебуває головна героїня, є типовими для усього автобіографічного спадку письменниці. Зовнішній світ є чужим, не завжди зрозумілим героїні. Він є для неї відкритим простором, у якому існує велика кількість людей різної статі, різного віку, різних національностей, різного соціального стану. Вони розмовляють різними мовами, мають різні національні менталітети, релігії та культури.

Більш комфортним для неї є її внутрішній простір, представлений здебільшого закритими просторами – закрита від сторонніх територія дипломатичної місії, дім на території посольства, власна кімната. Внутрішній простір головної героїні зазвичай є амбівалентним і складно організованим, у його межах діють і протидіють діти й дорослі, дівчата і хлопці, жінки і чоловіки, європейці і не європейці, бельгійці і небельгійці, франкомовні і не франкомовні, красиві і некрасиві і таке інше. Закритим простором для Амелі Нотомб стають і місця її навчання – дитячий садок у Японії, який вона порівнює з казармою, французькій лицей у Нью-Йорку. Однак найбільш закритим та інтимізованим є простір її кімнати, місце, де вона могла усамітнитися, розібратися в собі та своїх внутрішніх, прихованих бажаннях.

К. А. Шубкіна, О. Л. Калашникова (Дніпро)

ХРОНОТОП РОМАНІВ ПАТРІКА МОДІАНО

Патрік Модіано є одним з визнаних класиків сучасної французької літератури. Фігура автора стала однією з найполемічніших у французькому й світовому літературознавстві ХХ ст. В цей же період увагу дослідників привертає до себе проблема художнього часу і

простору. Про важливість вивчення проблеми хронотопу свідчить низка праць М. Бахтіна, Д. Лихачова, Ю. Лотмана та ін.. На фоні таких літературознавчих дискусій розвивається творчість «паризького» автора П. Модіано. Його твори потрапили в поле зору як іноземних, так і вітчизняних дослідників – Denis Cosnard, Laurent Thierry, Н. Ржевської, Ю. Трофімової та ін. Втім роботи, які зосереджувалися б цілком на аспекті хронотопу його спадщини, відсутні. Саме цим обґрунтовується мета даної статті – дослідити художній простір і час романів П. Модіано («Вулиця Темних Бутиків», «Незнайомки»).

Визначальною рисою часопростору романів Модіано, сутність категорії якого обґрунтував у своїй праці Д. Лихачов, є його відкритість. У сюжетно-композиційній структурі роману чимала роль відводиться хронотопу, реалізацію якого організовують мотиви дороги (хронотоп дороги) та соціально-історичний хронотоп. Побудова хронотопу дороги у «Вулиці темних бутиків» втілюється у мотиві вулиці як місця випадкових зустрічей, розгадки та ключа до минулого головного героя, а також як стимул пошуку. У «Незнайомках» спостерігаємо схожу ситуацію в історіях трьох головних героїнь, для яких шлях з Ліону до Парижу може призвести до нового, безхмарного майбутнього. Проте вулиця тут може слугувати не лише початком нового й радісного, а бути також втіленням страху головної героїні, як то вулиці Ренн чи Вожірар. Соціально-історичний хронотоп допомагає розширити часопростір, оскільки огляд соціальних типів та ролей французів періоду окупації засвідчує вихід в історичну реальність епохи, «значно кращої за нашу». Саме завдяки таким елементам епоха тут стає наочною та відчутною. До цього додається й замкнений простір квартири, кімнати, яка стає надійним сховищем для внутрішнього світу та й взагалі героя: зустрічі Педро Стерна, які відбуваються в цілковитій таємниці в маленькій кімнаті, квартира, яка відіграє роль укриття від вулиці для незнайомки.

У романах П. Модіано активно використовує біографічний час, який стає основним тлом розгортання подій, завдяки чому Гі Роллан отримує шанс розкрити власну ідентичність, а незнайомці відновити певні епізоди власного життя, які є значущою складовою їх власних сподівань. Тло подій у творах розширене завдяки наявним ретроспекціям (контраст минулого з теперішнім). Наявність таких відсилок стає частиною потоку свідомості головних героїв, а також демонструє наслідування традиції М. Пруста в творах Модіано. Цікавою є роль міста в романах, і якщо М. Бахтін виокремлює хронотоп «провінційного міста», то Модіано розчиняє своїх дієвих осіб у вирі Парижу, що ніби надає їм певної загадковості та допомагає стати майже невидимими, розчинитись у загальному почутті непевності. Сама назва, якщо розглядати «Вулицю темних бутиків», стає експліцитним способом вираження простору, оскільки з самого початку задає певний напрям пошукам читача, автора й власне героя роману.

Отже, аналіз хронотопу романів П. Модіано вказує на те, що він є не лише каркасом твору, а ще й виступає засобом організації змісту. Хронотоп поєднує особистий часопростір героя з широким суспільним контекстом, що дає змогу відчувати атмосферу періоду окупації.

Е. В. Юферева (Запорож'є)

ОТКРЫТИЯ «ОБЫКНОВЕННОГО» ЧЕЛОВЕКА: ТУРИСТЫ И ПУТЕШЕСТВЕННИКИ КАК АВТОРЫ ТРАВЕЛОГОВ

Категория авторства в контексте блогосферы становится плодотворной междисциплинарной проблемой. В настоящей работе предпринимается попытка рассмотрения блога о путешествии как литературного явления, известного под обозначением «человеческий документ», и в этом качестве выявления возможных подходов к классификации типов авторства в блогосфере. «Человеческий документ» – понятие широкое, охватывающее жанровые разновидности дневника, мемуаров, автобиографии, записок, путевых заметок. В этот ряд интернет-письмо, блог вписывается осторожно и неуверенно. Однако трэвел-блог может войти в концептуальные рамки «человеческого документа», о чем свидетельствуют типологически и генетически близкие признаки явлений.